

Vandmiljoe@sgav.dk

j.nr. 2025-10560

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer vedr. spildevandsindsatser i indsatsbekendtgørelsen j.nr. 2025 – 10560

Hermed fremsendes høringssvar fra Landbrug & Fødevarer (L&F) på høring af spildevandsindsatser besluttet under Aftale om et Grønt Danmark.

Generelle kommentarer

Der er med "Aftale om et Grønt Danmark" aftalt, at der skal gennemføres spildevandsindsatser samlet set svarende til reduktion af 860 tons kvælstofækvivalenter. Dette lykkes ikke med de her besluttede spildevandsindsatser, der, jf. høringsbrevet, kun når op på en samlet effekt af 572 tons kvælstofækvivalenter.

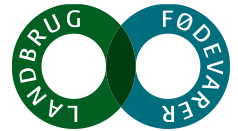
Med Aftale om et Grønt Danmark er der taget en beslutning om, hvorledes vi skal nå i mål med, blandt andet, de kvælstofindsatser, der skal bringe danske kystvande i såkaldt god økologisk tilstand. Det skal hovedsageligt ske gennem frivillig omlægning af landbrugsjord. Landbruget deltager netop nu særdeles aktivt via 23 lokale treparter, kystvandråd og et enormt lokalt engagement i at få dette til at lykkes. Fra L&F's side må vi derfor gøre det klart, at der er en forventning om, at også myndighederne vil løse den relativt lille del af udfordringen, der ligger på deres skuldre. De sidste 288 tons kvælstofækvivalenter skal altså findes og implementeres.

Parterne noterer sig også i Aftale om et Grønt Danmark, at regeringen vil indføre afgift på overløb, således at det bliver dyrere at udlede urensset spildevand end renset. Vi minder om, at denne afgift endnu ikke er blevet indført.

Placering af spildevandsindsatserne i "Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter" er udvalgt med udgangspunkt i, at de skal kunne være gennemført senest i 2027. Det er imidlertid vigtigt ikke at overse potentialer med en lidt længere tidshorisont. En afdækning af disse kunne også åbne mulighed for at hæve ambitionen for forbedret spildevandshåndtering til mere end de i første omgang aftalte 860 tons kvælstofækvivalenter.

Centralisering af spildevandsrensning på større anlæg med nyere teknologi vil ofte medføre bedre rensning og samtidig medføre færre overløb, da kapaciteten, samtidig med en sammenlægning, typisk udvides. Der bør derfor iværksættes en overordnet indsats, hvor centralisering af rensningsanlæg overvejes.

Centralisering vil formodentlig tage længere tid end en opgradering af eksisterende anlæg og kan næppe nås før udgangen af 2027. Her bør hensynet til at opnå den bedst mulige løsning veje tungest. De snævre tidsgrænser i Aftale om et Grønt Danmark må ikke stå i vejen for de miljømæssigt bedste løsninger.

Det er dog vigtigt, i forhold til centralisering, at der tages hensyn til hvor stort et opland, der meningsfuldt kan centraliseres. Vi må ikke stå i en situation, hvor en samlet set forbedret rensning samtidig fører til øget belastning af et allerede udfordret vandområde. Så vidt muligt må centralisering ske til rensningsanlæg placeret ved kystvande uden eller med mindre indsatskrav. Hvis centralisering isoleret set medfører øget belastning / mindre reduktion af næringsstofudledning til et vandområde, må denne manko ikke pålægges landbruget at løfte.

Loft over anlægsudgifter i kommunerne kan sandsynligvis stå i vejen for udvidelse og eventuelt centralisering af rensningsanlæg. Der bør sikres dispensationsmulighed fra dette loft, når der er tale om miljøforbedrende tiltag og tiltag, der ikke kan implementeres optimalt uden en sådan dispensation.

Rensekravet for rensningsanlæg godkendt til 5000 PE eller mere er for nuværende på 8 mg N/l og 1,5 mg P/l. SEGES Innovation opgør på baggrund af PULS-data, at der i 2020 var 120 rensningsanlæg med N-koncentrationer over 3,5 mg/l og 241 rensningsanlæg med P-koncentrationer over 0,1 mg/l i udledningerne. Disse anlæg kunne med fordel pålægges skærpede rensningskrav af hensyn til vandmiljøet, særligt hvis de udleder til kystvande eller søer med indsatskrav.

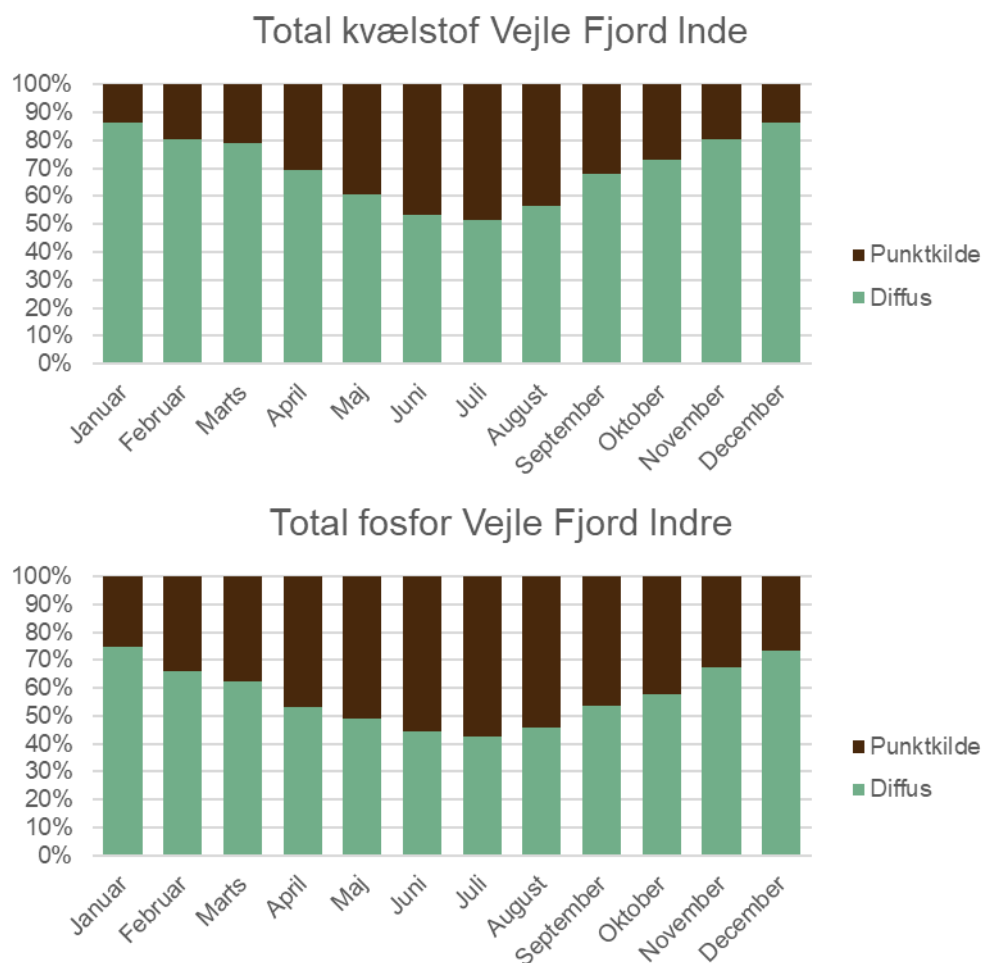
Der ønskes en kortlægning af anlæg godkendt til 5000 PE eller mere, som ikke renser ned til 3,5 mg N/l og 0,1 mg P/l.

Renseeffekten for de 24 anlæg, der pålægges skærpede renskrav jf. Udkast til Bilag 1 og Bilag 2, blev i PULS 2020 opgjort til at ligge mellem 77 – 93 % for N og 82 – 98 % for P. Rensningsanlæg godkendt til 5000 PE eller mere havde, i PULS 2020, en rensningsgrad på 48 – 97 % for N og 77 – 99 % for P. Det kan altså konkluderes, at det ikke er rensningsanlæggene med størst forbedringspotentiale, der pålægges at forbedre rensningen.

Miljøeffekten af at forbedre rensningsgraden på de anlæg, hvor den er lavest, bør undersøges mhp. at placere yderligere indsatser, hvor potentialet er stort.

Endnu en parameter med stor betydning for miljøeffekten er fordelingen mellem punkt- og diffuse kilder over året. Udledninger af næringsstoffer i algernes vækstsæson vil have en større miljøpåvirkning end udledninger i vinterhalvåret, da de optages direkte af algerne. Det gælder særligt i vandområder med kort opholdstid, hvilket omfatter de fleste danske fjorde og kystvande. Generelt har punktkilder stor betydning i vækstsæsonen i områder med lerjord, og dermed dræn, i oplandet. Samt områder med høj befolkningstæthed og derfor større mængder af spildevand.

Et eksempel på en sådan opgørelse gives for Vejle Fjord, indre i Figur 1:

Figur 1 Fordeling af punkt- og diffuse kilder af hhv. kvælstof (øverst) og fosfor (nederst) til Vejle Fjord, indre. Baseret på NOVANA data 2009 – 2018. Udarbejdet af SEGES Innovation (2025) for VELAS og Djursland Landboforening.

Der bør udarbejdes månedsbaserede kildeopsplitninger som i Figur 1 som led i arbejdet med at identificere yderligere kystvande, hvor spildevandsindsatser kan have væsentligt miljøforbedrende effekt.

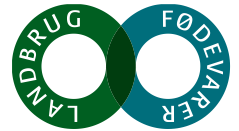
Kommentarer til Bilag 1 og Bilag 2 til bekendtgørelsen

Udkast til Bilag 1 og Bilag 2 til bekendtgørelsen anviser i tabel 9 og 10 kommende renskrav til de berørte anlæg. Et antal anlæg får kun renskrav til fosfor på 0,22 mg/l i stedet for det teknisk mulige 0,1 mg/l, blandt andet samtlige anlæg med udledning til søer. Søer er særligt følsomme over for fosfortilførsel, hvorfor det er særligt problematisk, at ingen rensningsanlæg, der udleder til søer, pålægges at rense fosfor ned til 0,1 mg/l.

Der er dog også fosforfølsomme kystvande¹, hvor en skærpet fosforrensning ikke pålægges. Eksempelvis er N/P-forholdet for Odense Fjord, Seden Strand, hele 24,8, men der stilles ikke krav om kontaktfiltrering og dermed rensning ned til 0,1 mg P/l, jf. Tabel 10 i Udkast til Bilag 1.

Renskravet til udledninger til søer og til fosforfølsomme kystvande bør i alle tilfælde skærpes til 0,1 mg P/l.

¹ Jf. Bilag A i DHI-rapport: Second opinion fase III: Styrket modelgrundlag. Styrket modelgrundlag, scenarier og fortolkninger Arbejdspakke 4 Teknisk Rapport Projektnr. 11827024.

Tekstnære kommentarer til Udkast til Vejledning til bekendtgørelse om Indsatsprogrammer

I vejledningens afsnit 4.2.4.3 angives, at de konkrete indsatser over for renseanlæg skal gennemføres "fordi kvælstof og fosfor i udledninger er årsag eller medvirkende årsag til manglende målopfyldelse i det angivne kystvand."

Vi må gøre opmærksom på, at kvælstof og fosfor fra spildevand er medvirkende årsag til manglende målopfyldelse i *samtlig*e kystvande med indsatskrav, hvortil der udledes spildevand.

Derfor lægges der i nærværende høringssvar også stor vægt på behovet for større viden og bedre overblik over, hvor forbedret spildevandsrensning på rensningsanlæg er muligt og vil have væsentlig miljøeffekt.

Af afsnit om "Tidsfrister for gennemførelse af indsatsen" fremgår det, at "foranstaltningerne fastlagt i bilag 1-4 skal være operationelle senest 3 år efter, at de er fastlagt". Men samtidig angives, at det "betyder ikke nødvendigvis, at alle indsatser skal være igangsat eller gennemført 3 år efter, de er fastlagt". Det er meget svært at forstå, hvordan en indsats kan være operationel uden at være hverken igangsat eller gennemført. Teksten foreslås tilrettet, så meningen fremstår klart.

Med venlig hilsen

Marie Østergaard
Chefkonsulent

Vand & Natur

M 9397 4913
E mvan@lf.dk